

NORVEŠČINA
(bere Christian Moe)

Alexander Kielland, *Havet* (fra *Garman og Worse*)

Intet er så rommelig som havet, intet så tålmodig. På sin brede rygg bærer det lik en godslig elefant de små puslingene som bebor jorden, og i sitt store kjølige dyp eier det plass for all verdens jammer. Det er ikke sant at havet er troløst; for det har aldri lovet noe: uten krav, uten forpliktelse, fritt, rent og uforfalsket banker det store hjertet – det siste sunne i den syke verden.

Og mens puslingene stirrer utover, synger havet sine gamle sanger. Mange forstår det slett ikke; men aldri forstår to det på samme måte. For havet har et særskilt ord til hver især som stiller seg ansikt til ansikt med det.

Det smiler med blanke, grønne småbølger til de barbente ungene som fanger krabber; det bryter i blå dønninger mot skipet og sender den friske, salte skumsprøyten langt innover dekket; tunge, grå sjøer kommer veltende mot stranden, og mens trette øyne følger de lange, hvitgrå brenningene, skyller skumstripene i blanke buer henover den glatte stranden. Og i den dumpe lyden når bølgen faller sammen for siste gang, er det noe av en hemmelig forståelse; hver tenker på sitt og nikker utover — som var havet en venn, som vet det hele og gjemmer det trofast.

Men hva havet er for dem som bor langs stranden, får ingen vite; for de sier ingenting. De lever hele sitt liv med ansiktet vendt mot sjøen. Havet er deres selskap, deres rådgiver, deres venn og deres fiende, deres erverv og deres kirkegård. Derfor blir forholdet uten mange ord, og blikket som stirrer utover, veksler etter den minen havet setter opp – snart fortrolig, snart halvt redd og trossig.

Men ta så en av disse strandboerne, flytt ham langt inn i landet mellom fjellene i den yndigste dalen du kan finne; gi ham den beste maten og de bløteste sengene. Han vil ikke røre maten din, ikke sove i sengene; men uten å se seg om, vil han klatre fra fjell til fjell, inntil han langt – langt ute skimter noe blått han kjenner. Da går hans hjerte opp, han stirrer mot den lille blå stripen som glitrer der ute, inntil det begynner å glitre blått alt sammen, men han sier ingenting.

Vir: Alexander Kielland, *Garman og Worse* (1880), i *Samlede Værker*, 4. utg. Kristiania, 1914. 7–8. Lett modernisert av Christian Moe.

Alexander Kielland, *Morje*

Nič ni tako prostornega, kot je morje, nič ni tako potrpežljivega. Na svojem širokem hrbtu nosi, kakor dobrohoten slon, vse tiste majhne reve, ki prebivajo na Zemlji, v svoji veliki, hladni globini pa ima prostor za vse tarnanje sveta. Ni res, da je morje nezvesto, kajti ničesar ni nikoli obljubilo: veliko srce bije brez zahtev, brez obveznosti, svobodno, čisto in nepotvorjeno – zadnja zdrava stvar na bolnem svetu.

In medtem ko reve strmijo v daljavo, morje poje svoje stare pesmi. Mnogi ga sploh ne razumejo in nikoli ga dve osebi ne razumeta enako. Kajti morje ima posebno besedo vsakemu za vsakogar, ki se z njim sooči, posebej.

S sijočimi, zelenimi pljuski se nasmehne bosonogim otrokom, ki lovijo rakovice; v modrih valovih se lomi ob ladji in pošilja svežo, slano peno daleč po palubi; težko, sivo morje se vali proti obali, in medtem ko dolgim, belosivim valovom, ki se lomijo, sledijo utrujene oči, gladko obalo oblivajo sijoči loki penastih niti. In v zamolkljem zvoku, kadar se val zadnjič prelomi, obstaja nekakšno skrivno razumevanje; vsak razmišlja o svojih stvareh in prikima v daljavo – kot da je morje prijatelj, ki pozna celo zgodbo in jo zvesto zadržuje zase.

Kaj pa pomeni morje za tiste, ki živijo po obali, izve nihče, kajti nič ne povejo. Vse življenje živijo z obrazom, obrnjenim proti morju. Morje je njihova družba, njihov svetovalec, njihov prijatelj in njihov sovražnik, njihov poklic in njihovo pokopališče. Zato je to razmerje redkih besed, in pogled, ki se upira v daljavo, se spreminja skupaj z izrazom na obrazu morja – enkrat je zaupljiv, spet drugič skoraj prestrašen in kljubovalen.

Zdaj pa odpeljite enega takšnega prebivalca obale in ga preselite daleč v notranjost dežele, v hribe, v najlepšo dolino, ki jo najdete; dajte mu najboljšo hrano in najmehkejše postelje. Vaše hrane se ne bo dotaknil, v posteljah ne bo spal, pač pa plezal bo, ne da bi gledal okoli sebe, z enega hriba na drugi, dokler ne bo daleč – daleč v daljavi zagledal modrine, ki jo pozna. Takrat se bo njegovo srce odprlo, strmel bo proti majhni modri črti, ki se bo bleščala tam daleč, dokler se ne bo modro zableščalo vse, rekel pa ne bo nič.

Prevedel Christian Moe.